

Vzpomínky

Z

doby mého válčení

==== 1915–1916 ====

==== 1917–1918 ====

==== 1919 ====

==== 1922 ====

Leutnant Fähnrich i.d.R. Wzl. Jiroušek

I.R. 72

Feldpost 59–361

[Poznámky k přepisu: jsou opraveny překlepy a pravopisné chyby a doplněna interpunkce; v hranatých závorkách jsou pak rozepsány zkratky, které autor používal, a přeloženy či vysvětleny výrazy vojenského žargonu a germanismy; otazníkem (?) jsou označena místa, jejichž přepis nebo význam není jasný; fotografie, na něž autor na několika místech odkazuje, se bohužel nezachovaly.]

Do pole byl jsem vypraven z Prešburku dne 26. srpna 1915. Od toho dne až asi do konce října jsem vedl zápisky v notese jiném a proto jich nebudu opakovati. Od té doby až po můj návrat z dovolené dne 23.4.1916 jsem nevedl žádných záznamů, až zase teprve nyní. Některé události, které mi právě utkvěly v mysli, zde uvedu.

Byl jsem tehda u 9. polní komp[anie]. U p. hptm. Weigla, který mne měl dosti rád, ač na krajany byl ostrý. Tak mne 15.11.1915 povýšil za četaře a 15.12 za kadetaspir[anta]. Přišli jsme pak do rezervy, kde jsem ztrávil prvý štědrý večer v poli a o Štěpánu šel nazpět, byv přeložen k nynější mé setnině. Kapitán přede všemi důst[ojníky] komp[anie] se se mnou rozloučil nadmíru vřele a děkoval za práci a námahu, kterou jsem věnoval 9. komp[anii].

Nový můj komp[anie] kmdt [=velitel roty] je velmi hodný a spravedlivý důstojník p. obl. Adalb. Tande. Pry(?) tehda do zákopů, byli jsme tam až do 8.1.1916.

Krátkou, ale zato těžkou dobu ztrávili jsme tam.

Začalo svítiti slunko a tím roztál dříve napadaný sníh, mimo toho dalo se do deště, tak že nejen, že jsme chodili přes kolena po blátě, ale i padaly nám dekunky [kryty], šrapnel. cimry(?), zadní stěny zákopů, do všech dekunků teklo, takže to byla jedna z nejhorších dob, kterou jsem venku ztrávil.

Přišli jsme pak do rezervy, kde jsme zůstali až do 15.2.1916. Mezitím byl jsem jmenován kadetem a přijal jsem III. zug [=četu]. Byl jsem nyní spokojen, pon[ěvadž] jsem dostával důst[ojnickou] menáž a plat. III. bataillon [prapor] byl pak poslán k Seretu (Zaruda), kde jsme ostali do 10.3.1916. Já byl poslán do Off.Asp. kurs [kurs důstojnických čekatelů] do Zalosie(?), prapor pak šel k Ditkovcům, kde moje setnina zůstala v záloze. V Zalosii, kde nás vzdělávali za důstojníky, dostal jsem dne 30.3. ráno dovolenou a již jsem spěchal s ruksakem obložen do Brodů na vlak. Na cestě našel jsem povoz, takže šlo to rychleji. Domů jsem přijel 1.4. v poledne neočekávaně. Že bylo doma krásně, ani nemusím vypisovati. Však čas utekl a musil jsem dne 21. dubna na Velký pátek opět z domova.

A jako Fähnrich (praporčík) přibyl šťastně dne 23. na Boží hod ke své setnině. Že jsem šel s těžkým srdcem, to mi každý uvěří a ani po prvé jsem tak nešel jako nyní, třeba že jsem věděl co mne čeká.

24.4.1916

Včera na Boží hod se udála násled[ující] zajímavá historka. Ráno v 6 hod začali Rusové vylézati ze stelunku [=zákopu] a šli k našim. Někteří avisoposti [=hlídky] naši na ně stříleli, proto musili Rusové nazpět a celý jejich stelunk [=zákop] dal jednu salvu do vzduchu. Na to vyšli opět ven a naši též, tak že to byla jedna skupina. Rusové přinesli sebou kusy chleba, naši opět cigarety a začali slaviti „příměří“. Kdesi se tam též připltl cigán s houslemi a milí Rusové začali tančit. To se pak dozvěděli u divize a pak přišel rozkaz naši zpět do stel[unku] načež se rozešli. Rusové se ptali, kdy bude konec, aby naši nestříleli, že oni též budou do vzduchu střílet. Já přišel až k večeru z dovolené a bylo mne divno, že na celé frontě nepadla ani rána.

24.4. [25.4.]

Naproti nám je reg[iment] č. 13, vedle něho č. 16, kteří jsou prý neřadí.

U setniny mne všichni pozdravovali a p. Lt. Balast mne ubytoval u sebe.

26.4.

Dnes opět rus[ové] na Vel. Kamenu(?) strkali nahoru praporky bílé a křičeli, bychom nestříleli. Artilerie naše začala však střílet, a tím se dále nic nepříhodilo. Přišel p. Oblt. Tande z dovolené a proto jsem v jiné chalupě, kamž dříve r[usové] stříleli.

28.4.

Prší a vzpomínám při odchodu Lt. Bergera na dovolenou na domov. Krásné vzpomínky.

30.4.

Poslán domů jako „überzällige Sabel charge“ [=nadpočetný důstojník], jedeme celkem 7 a kmdt Lt Frank Rudi nejprve z Reniowa 7 hod. vozem, přes pole a příkopy za noci, ale nedbaje toho přes Vídeň, kdež jsme jeden den ostali, do Prešburku.

3.5.

Hlásíme se u Ersatzbaonu [=náhradního praporu] a jsem přidělen k 1. Ers[at]z komp[anii] [náhradní rotě]. Služba za Hptm. Knihy ostrá, každý den dop. Kuhheide(?) atd., odp do 7 hod večer. Menáž v Offmenáži [=důstojnické jídelně] dobrá.

4.5.

Přijel s radostí můj tati i s mým prádlem a šatstvem a pobyl 2 dny.

5.5.–16.8.1916

Čas uběhl krátce a velice příjemně. Sešel jsem se s několika kamarády Čechy od sanitäts [=sanity] a zábava nám nechyběla. Také dovolenou – poprvé 36 hod, hned na to 8-denní – jsem dostal, kterou jsem znamenitě doma a v Praze zažil. Sešel jsem se s teti Blankou i Fedorem, kdežto se strýčkem Aloisem kvůli službě ve Vídni nebylo možno.

Měl jsem zažádáno o dovolenou na setí, která mi vzhledem na to, že již jsem doma byl, nebyla povolena.

U dívek jsem měl jen trochu štěstí, stačilo mi to ale, neb jsem byl jinak spokojen, ovšem v dobrém smyslu.

17.8.

Přijel tati včera, kdy zároveň vyšlo moje povýšení na Lt. Zrovna viděl, jak důstojníci skládali přísahu. Odjel dnes opět, jsa vidno potěšen mojí náladou, že osud mi určený klidně nesu.

18.8.

V den narozenin Jeho Veličenstva císařský diner s hudbou, dozvídáme se, že zítra odjíždíme.

19.8.

Odjezd po druhé, resp. po třetí do pole byl dosti pěkný, přšelo, což ale nevadilo několika známým, by mne nedoprovodily. Také dvě kytice pěkných růží jsem si odvážel.

22.8.

Jsme ráno vyloženi asi dvě stanice za Lvovem Zadworze, odkudž jdeme pěšky do Glinian. Ubytování jsme v Zamošči, těsně při G[linianech] ležících. Vede se tu nám dobře, jak dlouho tu ostaneme, nevíme. Viz fotky.

25.8.

Prohlídka včera od M.B. kmdta [=velitele pochodového praporu] p. Obstl Hanse(?), dnes od ? ?, něm generála, kmdta [=velitele] 4. sboru. Dle jeho posudku lidé jsou velice málo vycvičení a potřebují nejméně ještě 1 měsíc vycviků.

26.8–27.9.

Dni, které jsme ztrávili u M Brigády [pochodové brigády] byly velice pěkné. Mezitím otevření kina bylo změnění nálady, zapomenutí na to, že jsme opět venku. Místní židovky, které jen po důstojnících se dívají, ale jen od mužstva se nechají milovati. Našel jsem též to co jsem hledal a užíval jen ve výminečném případě. Můj Oblt. užíval za to plným proudem. Opuštěná pí. soudcová vzpomíná jen na krásná odpoledne, která u ní ztrávil. Měli jsme ještě 2x návštěvu, které vesměs dobře dopadly, až nám bylo zvěstováno, že musíme zítra neočekávaně odejít k reg[imentu]. Poslední večer jsem ztrávil ne sám a zůstala mi jen pěkná vzpomínka na Gliniany.

28.9.–29.9.

Na můj svátek odjíždíme odpoledne ze Zamošcie a jsme v noci o $\frac{3}{4}$ 12 ve Zlocówě, kde nás dojde depeše, že máme ihned se dát na cestu. Silný vítr, který nás provází, není k utišení. Jdeme tak až do $\frac{1}{2}$ 5 ráno a přicházíme k našemu prov[iantnímu] trénu do Obertassova, kde po 1 hod rastu [odpočinku] a požití čaje se dále dáme na pochod. Jdeme Koltowem do Kruhova, kde v lese lágroval náš pluk – 450 mužů. Jsme rozděleni, já nacházím dosti známých – můj nový kpněšéf [=velitel roty] Oblt. Wirth, velký dobrák – příjemný pán. Jdeme pak hned k gefechts trénu, kde si začínáme v lese dělati dekunky. Ležím pod celtem, zima, ale an poslední noc nespál, přece dosti dobře spal.

Zvídám co se s reg[imentem] stalo.

Po třídenním bubnovém ohni, kdy i v noci ze strojních pušek ustavičně obstřelovali naši linii, bychom si nemohli zpravit na padrt' rozstřílené hindernisse [=překážky], začali o 11 hod. dop. jít ku předu, ale tak že proti našemu reg[imentu] šla celá divise a proti místu 30 kroků širokému, kde mělo býti proraženo, celý reg[iment]. Artilerie neustále ale střílela do linie, takže se infanterie ještě neočekávala. Tato byla již v našich hindernissech [=překážkách], aniž by byla zpozorována, an lidi byli ve vlčích jamách [=úkrytech]. Tak se stalo, že když již prorazili, byli sami ještě od vlastní artilerie obstřelováni. Průraz byl tehdy zpozorován, když již se valily masy za našimi liniemi. Nyní nastal strašný boj. Který se útekem nespasil, byl zajat, bránil-li se zabít jako u 4. komp[anie]., která sama měla 150 zabitých. Zůstalo zde [tzn. bylo ztraceno] as 1700 mužů a 45 důst.

jednak zabitých, větším dílem zajatých. Na noc na to 1 batalion Němců, pak 48. a zbytek našich udělali protiútok a naše pozice byli opět v našich rukou. Co tu bylo mrtvol, nejvíce Rusů, ale i našich. Že to leželo před, za i v našich zákopech na sobě a plné 2 dni trvalo než se vše uklidilo. Zajali jsme 900 R[usů], 17 strojních pušek a 1 Obersta, který měl přesný plán místa, kde se má protrhnouti.

Bubnový oheň byl tak hrozný, že prý ve fuchslochách [=úkytech] lidi zešíleli a začali sami bodati kamarády.

Byl to hrozný den 23./9. Příští den již bylo naše místo obsazeno od 76. Reg[imentu]. Zůstatek našich, 2 komp[anie], šly do zálohy. Po přidělení Maršbaonu [=pochodového praporu] byl postaven I. Baon [=prapor] a 2 Komp[anie] od III. [praporu]. Z prvního Baonu ostali 3 důstoj[níci].

1.10.–5.10.

Jdeme od našeho stanoviště jako divis[ní] rezerva ke 72 Reg[imentu]. Dekunky [=úkryty] nejsou valné, ale přece lepší než posud. Alespoň se vyspíme. Seřídili jsme si jich tak, že je příjemné bytí, mnoho práce není, ale ani dlouhý čas, který si krátíme hraním na harmoniku a čtením

5.10.

Začíná od rána vedle nás na 83 Reg[iment] bubnový oheň i dopoledne přichází zpráva, že již protrhli. Čekáme celé odpoledne připraveni na odchod k děláni protiútoků, když večer přichází zpráva, že je opět vše při starém, 83 sami nepřítel odrazili. Nic méně bombardovali ještě do večera celou linii a i před nás létali vesele granáty a šrapnely.

6.10.–12.10.–27.10.

Každý den prší. Nic nového.

28.10.–1.11.

Ráno „maršbereit“ [=pohotovost k pochodu] a stěhujeme se nejprve do kps. rezervy [=zálohy sboru] do Koltowa, kde přenocujeme a odpoledne za deště s „feldbáňkou“ [=polní železnicí] jedeme do Zloczowa, kde jsme o 1 hod v noci naloděni.

Myslíme, že to jde na rum[unskou] frontu, ale...

Cesta nás vede přes Krakov, Vídeň, Št. Hradec, Celje, kde jsem jen vystoupil, an bylo v noci a 10 min času, Lublaň, Opčina a

konečně stanice Doutulje [=Dutovlje], kde jsme dne 2.11.16 o 11 hod. dop. vyloďeni a jdeme ihned asi 6 km do vsi Hruževice [=Hruševica]. Byty v domech dosti dobré, ale druhý den opět dále.

3.11.

Jdeme přes Škrbinu do Lipy, kde o 5 hod odp. rastujeme [=odpočíváme] na chvíli. Zde nás dostihl první pozdrav z lodního děla, provázen hřmotem kamenů, následuje ještě několik ran. Konečně v 9 hod jsme na místě v lese, kde si uleháme na zdravý vzduch. Ani toto netrvá dlouho a 1 hod v noci napakování jsme blíže a blíže. Před námi se začíná právě náš protiútok. Přicházíme dne

4.11.

o 3 hod ráno na místo do lesa na kraj. Spím špatně a zima. Mimo toho artil[erie] obojí začíná se zdraviti. Jen nám to nad hlavami létá a okolo nás exploduje, my se však nikde schovati nemůžeme. Ode mne asi na 10 x [=kroků] udeří jeden těžký do kořene stromu a tu má naše komp[anie] prvé ztráty a sice jeden mrtvý děsně zohavený a 5 raněných dílem těžce a lehce – hlavně od kamení. V noci pak se jde opět dopředu, nyní zčásti do štel[unků] [=pozic] a zčásti do rezervy za ves Kostanjevica.

5.11.

Spím pod nebem. Odpoledne prší jako i celou noc – jsem celý mokrý. Ráno

6.11.

se opět stěhujeme, a sice do vesnice do starých domů. Ale od samého rána a do večera jeden granát za druhým i více najednou, dílem většími do vesnice něco dozadu. Jen 220 těžkých a asi 2000 15cm a ostatních.

Chvála Bohu žádných ztrát od naší komp[anie]. Za to od druhých – 2 důst[ojníci], jeden oslepen a druhý ohluchl a ztratil řeč, ale za 2 dny byl uzdraven.

9.11.1916

Máme jen jednoho raněného z našeho zugu [=čety], ačkoliv granát udeřil rovnou do světnice, kde jich i více bylo. Večer jdeme do brig[ádní] res[ervy], opět prší a jsme bez dek[unků], ale hlavně trochu sucha v kamen[n]é boudě.

12.11.

Máme boudu postavenou a jinak již slunko svítí a jsem prozatím spokojen, neb málo střílí, jen eroplány mnoho létají.

13.11–18.11.

Jsme v Tomašovici na zotavenou. Není to vábné zprvu, ale zvykneme trochu na suchou jizbu.

19.11.

Jedu do Terstu, kam jsme dostali na den dovolenou. Nechtěl jsem jeti, neb jsem byl bez peněz, ale musil jsem se obětovati a peníze vypůjčiti. Viděl naši zavřenou filiálku. Jinak to ušlo, přijel ale s 4 K[orunami] domů.

29.11

Jdeme odpo. opět do stelunku [=pozic]. Vidíme 4 balony, které nás pozorují. Do linie jsme se dostali dobře a ani tolik nestříleli. Bydlíme 3 v jedné malé kaverně ve skále vytesané, hluboké asi 2 m. Místa velice málo, ležíme majíc[e] nohy vzhůru. Přes noc máme pokoj, ale

30.11.

odpoledne to začalo. Posílal nám sem paklíky všelikého druhu.

1.12.1916

Kritický den. Ráno čilá letecká činnost, celá švarmlinie [=střelecká linie, termín používaný pro formaci pěchoty] 7 letců letí do zadu. O 12 v poledne jednotlivé granáty dosahují nás, které se ke druhé hod. stupňují téměř k bubnovému ohni, který trvá až do 5 hod. Několik mrtvých a raněných, ale i na 15 standů [=vybudovaných pozic] rozstřílených úplně, tak že v noci musí býti opraveny. Zákopy samy sahají místy něco nad kolena, místy [jsou] však asi na 1 ½ m. hluboké. Večer obyč. artilerie chvíli mlčí, pak s malými kalibry jakož i s inf. [=pěchotními] děly obtěžují celou noc.

2.12.

To samé, ale přece ne tak mocně, v kaverně svíčka 4x uhasíná neb gr[anáty] padají nedaleko, též mnoho kamení padá na střechu. Telefon obyčejně odp. přetržen.

3.12.

Jako včera. Naše art[ilerie] bombarduje od poledne nepř[átelské] zákopy. Navečer jde jedna patr[ola] [=hlídka] naše venku až k nepřátelským zákopům, kde je uvítána s rychlým ohněm asi 2

komp[anií] a str[ojní] pušky [=kulometu]. Díky Bohu – ital[ové] stříleli vysoko, veskrze 2 zranění. Fhr. [=praporčík] Németh chudák upadl v zajetí, an byl z flanku [=křídla] celo obklíčen.

4.12.

Večer nás ablésuje [=střídá] 12. komp[anie]. V blízkosti ode mne večer explod[uje] celá „Láge“ [=salva] šrapnelů, která těžce raní milého kamaráda Fhr. [=praporčík] Wernera a kdtasp. [=kadetaspiranta] Hencer(?) lehce. Jdeme do Kostanjevice do sklepů. Větší pohodlí.

5.12.

Nic nového, oheň menší.

6.12.

Naši bomb[ardují] nepř[átelský] trén a zákopy. Nato v noci nepř[ítel] živě dopovídá, což trvá celou noc a zvláště

7.12.

dopoledne tak velice, že musí 1 zug [=četa] naší komp[anie] zesíliti 12 komp[anií], an ??? ztráty. Těž plynové granáty padají, zvláště na naše příkopy. Ale ani ves jako obvyčejně není ušetřena.

9.12.1916

Střílí opět k nám do vesnice, nedaleko našeho domu – do dvora, takže nám kamení padají do dveří. Večer jsme od 76. reg[imentu] vystřídání a jdeme tam jako poprvé do brig[ádní] res[ervy]. Spím u 12. komp[anie] [v] našem bývalém dekunku.

11.12.

Také sem již střílí. V noci o 2 hod. a odp. od 3 hod nám sem posílal 28cm [granáty], které hučí jako lokomotivy.

12.12.

Večer v 10 hod nám sem opět mocně střílí. Ztráty žádné. Jinak každý den nás tu obtěžuje. Prší též denně a teče ze spodu i svrchu do boudy.

19.12.

Jsme vystřídání a jdeme opět do Tomaševice, kdež v noci o 12 hod. za mírného deště přicházíme. Jsme opět na starém místě.

20.12.

Ráno šel Michal pro moje věci ke trénu. Mezitím dostávám zprávu, že mohu jeti do Lublaně. Michal, který přišel nazpět, jde opět

pro peníze. O 12 najednou padnou 4 těžké granáty až sem na silnici, kdež jezdí povozy – 2 ranění. Ani tu nás nenechá na pokoji. Odpoledne jedu do Štanjel–Opčina–Lublaň. Z Opčiny chci strýčkovi telegr[afovati], ale nejde to až v Lublani. Nevím, zdali s ním budu mluvit.

21.12.

Po noci, špatně vyspalý, an jsem nikde v hotelu nemohl dostat i proto jen na strosoku [= strožoku – matrace naplněná slámou] na zemi spal, jsem dopol. navštívil podřid. Kroftu. Odpoledne se koupal a večer šel do Kina.

22.12.

Druhou noc jsem spal dobře [v hotelu] u „Slonu“. Dopoledne obstaral nákupy, večer pak o ½ 10 byl již doma v Tomaševici.

24.12.

Večer dosti smutně oslavili, měli jsme sice stromek a špatnou večeři. Teprve

26.12.1916

přišly 2 vánoční balíky s cukrovinkami, o které jsem se s kamarády rozdělil.

28.12.

Jsem určen jako „Infanterie–Beobachter“ [=pozorovatel], kterýžto obor se mi pranic nezamlouval.

29.12.

Dopoledne řeč p. Obstlt.-regimentkomandanta [=velitele pluku] k mužstvu, odpoledne opět do Kostanjevice, kde spím při kompanii a to velice špatně an bylo málo místa, žádná sláma a mimo vedle kde spějí lidi [a] pořád mne budí.

31.12.

Již 2 dny jsem v mojí nové funkci a mrznu venku – velice nepříjemné, ale nikterak zlé. Večer jsem sice v teple.

1.1.1917

Nový rok slavíme za krásného počasí, které přispělo že mne musil nepř[átelský] „Beobachter“ [pozorovatel] uvidět, jak pozoruji nepř[átelské] zákopy, kde náš visa vis pilně pracuje. Dostal jsem o ½ 11 dopoledne několik salv hned za zákopy, kameny silně létaly na plech pod kterým jsem hlavu strčil. Myslel jsem nejprve, že to nemá

žádnou záminku ale když následovaly další „Lágy“ [=salvy] granátů všech kalibrů a šrapnely, skočil jsem do kaverny, kde nám též lampa uhasla. Můj spolupozorovatel byl raněn o šrap[nel] velice lehce do ruky – šťastná rána.

2.1.

Jsem u feldwachy [polní stráže] a vidím ital[ům] až do duše. Naproti nám nepř[átelská] feldwacha [polní stráž] na 30 kroků a vedety [=???] na 15 kroků. Zákopy jsou zas na 40–50 kroků.

Tentokrát naše artil[erie] jim to tam trochu bourá, zvláště tam, kde jsem jim hlásil že dělali. Jinak je zima.

8.1.

Jinak nic nového. Velice fádni život – zima – počítal hodiny, by lépe utíkalo. Jsem rád, že jsme dnes večer vystřídání a jdeme do brig[ádní] rezervy na staré místo. Já jsem ubytován jako obyčejně ve starém dek[unku] [=úkrytu] u 12. komp[anie].

10.1.1917

Dostal na vědomí, že mám podat žádost o dovolenou, kterou hned píši.

16.1.

Čekám na vyřízení žádosti, pořád nic nejde.

17.1.

Dopoledne přišel fonogram, bych si moji žádost u regkmdta [=velitele pluku] vzal a již jsme s Michalem opouštěli křížem Kostanjevici. Měli jsme smůlu, žádný vůz na dráhu a na ní pak oklikou přes Záhřeb. Do Vídně 12 hod zpoždění, takže musím přenocovati. Doma dne

19.1.

na večer, kdy mne vůbec nečekali. Byl jsem za celou dovolenou 2krát v Praze kde Carmen na mne mocným dojmem působila. Celá dovolená krásně utekla, bruslil s čachov.(?) slečnami atd. a konečně

8.2.

jsem ráno se ubíral nazpět. Ke trénu odpoledne

9.2.

doraziv žádal, bych mohl do rána přespat, a tak teprve

10.2.

ráno jsem zdrav dorazil do zákopů „mly(?)

11.2.–3.3.

Večer jdeme do retablirunku [=zázemí]. Zde (ve Stary?) u Sežany nám denně hudba hrála, na konec masopustu si pěkně zatančil na popeleční středu, ale lehl a nemocen ostal plných 10 dní bez naděje přijíti někam do nemocnice, jako lehčí službu jsem byl

4.3.

komandován k maršbaone [=pochodovému praporu] 27. ke Kamniku. Ze začátku dosti nepřijemno, ale pak to ušlo.

Ostal tu* kpie kmdt [=velitelem roty] a pozdravil se úplně, zatím co reg[iment] šel do zákopů do Vipavské doliny.

18.3.

Jdeme do grupy 16. sboru do Serknice(?) v Kraňsku, kam jdeme 3 dny přes Brezoirce(?), jeden nocleh na faře, v Lagatcu druhý a 3. den na sněhu poslední túra do Serknice (viz. foto), kamž jsme se šťastně

22.3.

dostali. Mnoho sněhu. Pěkný byt bez kamen, ale s peřinou.

22.3–2.5.

Čas uběhl krásný – tančil jsem pěkně, pobavil s černookými děvčaty kraňskými a vzpomínám rád na tam prožitý čas i koncertů hudebních.

3.5.

Odpoledne odešli za zvuků hudby, večer nocujeme v Rhanině(?). Druhý den na cíl cesty do Hotederšiče.

3.5.–18.5.

Krátký čas ostal sám s komp[anií], an druhé obě byly zařaděny. Děláme cvičení s myslivci, hodně smíchu, též doma zábava.

17.5.

Zatím co v předu 10. bitva v plném proudu, neseme se i my blíže a blíže s malými přestávkami přes Vrhovlje (Oberfeld) u Vipavy a zakotvíme v Plače u Ajdovščiny, kde však jen 1 den nocleh, přesídlení do druhé obce k ostatní grupě silné nyní jen 5 komp[anií]

21.5.

Zatím co ostatní komp[anie] jdou nazpět do Vipavy, jdu dále do předu na stanici Kamnje (foto) skládati granáty. Těžká práce, jeden raději utekl k reg[imentu]. Já s důstoj[níky] však vůbec žádná práce.

* Zapuže (Seebach) u Medvode

Teplo děsné, jinak ale velice pěkně, prvé třešně jíme, fiky dozrávají, růže v plném květu. Však dlouho netrvá ta krásná doba.

26.5.

Jdeme k reg[imentu] nedaleko od Kamnje ke gefechts. trénu [bojovému trénu], kde jsme dobře přijati a rozděleni. Přijdu k 1. [rotě], ačkoliv bych byl raději nazpět k 9., ale jak p[an] adjutant píše, není možno, neb je u I. Baonu [=praporu] málo důst[ojníků].

27.5.

Dnes krásně, Boží hod svatodušní, byl jsem na polní mši (viz foto), večer pak jedu do stelunku [=pozic]. Je ticho. Po hlášení v baonu [praporu] v zámku v Bilji jdu k 1. komp[anii], jejíž velení jsem do příchodu kamaráda Oblt. Frankla převzal. Je krásný večer a trochu unaveni se ukládáme v kaverně ku spánku, jsa ale rušen neustálým voláním telefonu.

28.5.

Ráno jsme alarmováni, ital[ové] dělají angrif [=útok] na vedlejší abschnitt [=úsek], nás ale nechají v klidu. Před námi na 1500–2000 kroků nepřítel asi u Mirny. Napravo od nás, daleko na Mte. Santo (Sv. Gora) opět tromelfeuer [=bubnová palba], vše kouř.

2.6.

večer napravo 71. [pluk] dělají malý „unternehmung“ [=podnik], Italové, alarmováni, byli právě u menáže a bez ní musí vandrovati s vítězi. Jejich zelené a červené rakety nic nepomáhají.

3.6.

V 7 hod. večer začínají naše art[ilerie] proti Fajti [hribu]. Ze začátku daleko od něho na pravo, takže ital[ové] nevědí, proč vlastně střílejí a jen tu a tam padne granát na kótu 432 (Fajtihrib). Každou chvíli se oheň stupňuje, od prava na levo zahrnuje všechny příkopy, které do zadu vedeny, až konečně o ½ 9 celá linie jejich je v jednom ohni a dýmu. Nepř[átelská] art[ilerie] slabě odpovídá. Vidím naše a ital[ské] miny ve vzduchu letěti a jejich hrozné exploze třesou zemí. Nádherný pohled. Od 9 hod asi prozrazují naše rakety, že jsme na vrchu, a artil[erie] střílí dozadu, až i některé baterie střílí navrch, ačkoliv zel[ené] rakety prosí o prodloužení. Vidím, jak ital[ové] utíkají ve zmatku dozadu, vyskakují z příkopů, které jim asi nestačí, ale jejich vlastní artil[erie] střílí celé salvy šrapnelů ve své lidi. Nyní

si začínají it[alská] děla chrliti oheň proti dobytému vrchu a ráno začíná protiangr[if] [=protiútok], který odražen. Naši ale se dobrovolně stáhli, neb všechny zákopy a kaverny srovnány se zemí, takže ani ital[ové] svojich bývalých zákopů neobsadili

5.6.

Přišel Oblt. Frankl, jsem rád, že převzal komando [=velení], nemám nyní zodpovědnosti a mohu klidněji spáti.

10.6.

Jdeme do res[ervy] divisní do Bukovice, kde je znamenitě. Mimo 3 dny, které jsme ztrávili v C linii [záložní postavení] jsme celý čas (14 dní) tu a lenošíme.

21.6.

Chodíme se koupati (foto), děláme procházky večer, a jinak je nám horko. Předevčirem dostal opět po dlouhém čase malý balíček se zákusky, o které se podělil s kamarády.

30.6.

Naši dělají „Unternehmung“ [=podnik], který se zdařil, chytili asi 3 of. [=důstojníky] a 156 mužů, došli až do 3tí linie.

1.7.

Jdeme do štelunků [=pozic] jako reserva v 24 d.(?) oddílu. Chodíme na feldwachy [=polní stráž], kde je dosti příjemně, an tam nestřílí, kdežto v oddílu samém lítají v noci miny, prozatím dále od nás.

9.7.

Ráno mně dochází zpráva, že můj dobrý kamarád u 9. Mbaonu [=pochodového praporu] Lt. Siposs padl nepř[átelskou] kulí, když byl ráno v ½ 5 vystřelit světelnou raketu a díval se, kam spadne. Škoda mladého života, který měl se mnou jít na dovolenou.

15.7.

Již od rána nám sype miny tak, že nemohu ani ležeti, a chci právě jít z dekunku, který je jen ze dřeva, když uhoří mina as na 10 kroků před něho, tak že máme plný dekunk prachu a všechno na zemi a před dek[unkem] všechno rozbité. Nemeškám, bych šel do kaverny. Nechce se mi však, an vzduch je tam hrozný. Jdu se ven podívat, zda mi Michal dělá svačinu. Slyším výstřel miny a vidím, že jde k nám. Vzkřiknu na lidi venku stojící, by utíkali do kaverny a já za nimi,

když pojednou jsem tlakem vzduchu hozen k zemi a hlína se mi valí na hlavu a lidi ještě po mně se hrnou do kaverny. Mina explodovala na 1 ½ m[etru] mi nad hlavou před vchodem do kav[erny]. Na to jsem více zbytečně z kaverny se nehnul, an jsem měl jíti 17. na dovolenou.

17.7.

Ráno o 1 ½ hod. velká přestřelka, jsme „gefechtsbereit“ [=v bojové pohotovosti] a já mám jít za 3 hod na dovolenou. Miny explodují před vchodem do kaverny. Díky Bohu se to za ½ hod utišilo. Spátí ovšem nemohu a ráno o 5. hod. se ubírám dozadu. Večer byla komp[anie] vystřídána a šla do Bukovice.

18.7.

Vylézám v Zid. mostu(?), bych jel do Záhřeba, kamž přibudu ráno a uslyším, že strýček do mého vlaku v Zid mostu vstoupil.

6.8.

Dovolenou, která rychle minula, jsem většinou ztrávil doma. V Praze jsem byl jen jednou 2 dny s Ančou, an nic kloudného nedávali jsem se spokojití musil s odp[oledním] koncertem na Žofině a s Alhambrou(?). Doma jsem se chodil koupat atd., jednou se společností v Poděbradech. V Praze jsem si koupil fotoaparát za 250 K, bez příprav a doma pár snímků sice nevalných urobil.

7.8.

večer osobním vlakem se ubírám do Vídně, kde se setkám se všemi kamarády, kteří byli se mnou na dovolené.

9.8.

V poledne přijel do Rickenburku (foto) a jel do Černiče (foto) povozem. Zde ostal až do

14.8.

večer, kdy šli na Sv. Marco do štelunků [=pozic]. Prvé dny obávaný Sv. Marek nebyl tak zlý. Ital na 80 kroků na levém křídle komp[anie], kde já mám četu.

17.8.

Spím, když mne Oblt. Frankl nechá volati a sděluje, že zítra má začít 11. bitva sočská, bychom se připravili. Mám s četou jít k němu do kaverny, bych byl hned po ruce.

18.8.

Od 4–6 mám ráno službu. Myslil jsem, že jako minulá bitva i tato začne o 4. hod, ale když nebylo nic, již jsem doufal, že nic nebude. Až o ½ 6 doletí k nám jeden těžký granát a za ¼ hod na to druhý, jinak ale ticho. Přesně o 6. hod ranní, kdy jsem službu již předal, začnou se ozývati děla všech kalibrů jakož i miny. 11. bitva na Soči se začala. Sedím s lidmi v kaverně, která se jen třese. Čekáme, brzo-li budou avisoposti [=hlídky] hlásiti, že již jdou. Ale nic. V noci se dělostřelba neutichla, děla byla vystřídána minami všech kalibrů, které nám nedají spáti. Máme několik raněných v kaverně, kteří ustavičně nařikají. Jsme bez telefonu. As o 3. hodině ráno usínám a jsem o 5. hod probuzen slovem dlouho čekaným – „alarm“.

19.8.1917

Vyřítíme se z kaverny [=úkrytu ve skále], běžíme po rozstříleném dekunku naší sousední komp[anie] a obsadíme naše místo v zákopech. Jsou již též v jiném stavu. Prostřelený fuchsloch [úkryt], granátové trychtýře jsou znamením práce nepř[átelského] dělostřelectva. Před námi všechno zahaleno v kouř. Sta a sta děl, velká spousta strojních pušek, ruční granáty, zvuky pušek je slyšeti na celém frontě. Prvý nepřátelský útok je v chodu. Přehlédnu mé chlapce, jsou všichni na svých místech, postavím se sám, za pasem maje 2 [a] v ruce jeden granát, k rozstřelenému standu [=pozici] ku granátovému trychtýři a čekám.

2.7.1962

Téměř po 45 letech pokračuji v dokončení mých válečných zážitcích – ovšem stručně tak, jak si to po tak dlouhé době ještě pamatuji.

Tato ital[ská] ofenzíva trvala asi 3 neděle bez vidných úspěchů. Na tomto úseku San Marco jsme zůstali všeho 5 dní, za tu dobu jsme odrazili asi 45 útoků. Za ten čas jsme zůstali bez jídla, ježto kuchyně pro stálé ostřelování všemi kalibry se nemohly přiblížit prvním liniím. Neměli jsme ani hlad při tom, neb i jít na latrínu bylo velmi riskantní. Žil jsem vlastně jen od láhve minerálky, kterou jsme 17.8. dostali.

Následkem velikých ztrát – z 1000 mužů našeho praporu nás zůstalo asi 400 – jsme byli ráno vystřídáni a posláni do divisišní rezervy těšíce se na delší tam pobyt. Jaké bylo ale naše rozčarování,

když sotva jsme se navečeřeli, trouben alarm a musili opět nazpět, tentokráte na druhý úsek u vesnice Mirna (před vsí Bilje), kde Italové se dostali na druhý břeh řeky Vipavy a zakopali se. Předpolí plno mrtvol, že jsme se zápachem dusili. Zde jsem zůstal asi 10 dní, částečně jako velitel roty, až najednou jsem četl u velitelství praporu v Bilji, kde jsem náhodou služebně byl, že jsem odkomandován ke kádru do Prešpurku. Bylo to na večer a ihned jsem spěchal zpět do zákopů předat povinnost a Michalovi říct, aby rychle pakoval. Myslím, že nám to netrvalo ani ½ hod a byli jsme již za zákopy na cestě k pluk[ovnímu] trénu, který byl v Batuji (asi 10 km od zákopů blízko stanice), kde bylo soustředění. Zde ovšem jsme byli jako u vidění: výborná strava, cikánská hudba a čekali jen až nás pošlou do Bratislavy. Když jsme již zde čekali 4 dny a ptali se, kdy odrazíme, bylo nám řečeno, že je na Monte San Gabriele bitva v plném proudu a musíme počkat zda nás nebudou potřebovat, abychom šli zpět k útvaru. Na štěstí po dalších 2 dnech jsme mohli dát s Bohem této málo vábné krajině. Jak nám bylo, lze si snadno představit – uniknout z tohoto ďábelského kotle. Domluvili jsme se, že se teprve po týdnu budeme hlásit u kádru a současně žádat o 14 dní dovolené.

Po týdnu jsme se všichni sešli v kavárně Savoy a společně se hlásili u náhradního praporu pluk[ovníku] Piotrovskému a zároveň žádali o 14 dní dovolené, která byla všem povolena jenom mně ne, že musím nejdříve do Mg (kulometného) kursu Erkonytábor, as 70 km za Budapešti. Žádal jsem ovšem, že až se vrátím, budu chtít taktéž 14 dní dovolené, což bylo schváleno.

Mg. kurs: září 1917

Bylo nás přes 200 a rozdělili na 2 části, německou a maďarskou, ale vzhledem k tomu, že v německé jsme byli jen já a jeden Vídeňák a ostatní samí z Uher, tj. Maďaři, Srbové a Slováci, se přednášelo více maďarsky než německy, a to [německy] hlavně jen názvy součástí Mg. a povely.

Krajina byla uherská pusta, strava byla nedostačující, takže jsem se dojídal jednak z balíků z domova, jednak v kantině před obědem s míchanými vejci, což nebylo divu, když unaveni pochodem a

cvičením (nošením kulometu neb pancíře) jsem tak náležitě vyhladověl.

Také těchto 6 neděl uběhlo. Mezi tím byl mně uděleno stříbrné „Signum laudis“ za to, že jsem na frontě zachránil svoji četou od dopadající miny a sám byl zasypan.

Na konci kursu bylo střelení s kulometem o ceny a já jsem byl třetím a obdržel peněženku (bez peněz), ale hlavně 7 dní dovolené. Cestou domů jsem se stavil v Budapešti a navštívil Erzsébet fürde (Eliščiny lázně), kde se mne tázala manikýrka co dělám večer a já naivka jsem jí řekl, že jedu domů.

V týdnu jsem se hlásil opět u kádrů a současně žádal o 14denní dovolenou, což mně bylo ovšem též povoleno. A tak jsem týž den opět cestoval zpět domů k velké radosti jak mojí, tak rodičů a neméně mého sluhy Michala, který prodělával vše toto se mnou.

Po dovolené jsem byl přidělen ke kulometné rotě – velitel aktivní nadpor[učík], dobrý kamarád, a tak jsem byl spokojen s vojnou až na menáž.

Zlobilo mě totiž, že velitel, plukovník Piotrowski (rak[ouský] Polák) a ostatní štábní důstojníci dostávali extra porce (číšníci vždy vyvolávali u kuchyně pro koho (?)), kdežto my ostatní – pro nás se zvláště nevyvolávalo – jsme dostávali jen obyčejné porce. Ježto jsem mezitím byl opět vyznamenán (pro zál[ožního] poručíka poměrně vysokým řádem – záslužným křížem 3. tř[ídy] s válečnou dekorací a mečí), tak jsem si již něco mohl dovolit a tak při jedné příležitosti jsem číšníkovi řekl, že až mně bude nosit, ať u okénka oznámí též: jednu porci pro mne. Druhý den již se nevyvolávalo, pro kterého ze štábních důstojníků se nese (včera bylo z toho všeobecné veselí). V důst[ojnické] kuchyni se všeobecně u záložních důstojníků a i aktivních mluvilo maďarsky. Já byl u pluku jediný Čech a se mnou ještě 2 Slováci, a to zál. nadp. Dr. Štefánik (za ČSR policejní ředitel v Bratislavě) a praporčík Ozábal, jinak rodilý Vídeňák, a později ještě přibyl vedoucí menáže zál. nadpor. (jméno jsem zapomněl). Třebaže jsem se s ostatními zál. důstojníky Maďary dobře snášel, přece jim vadilo, že mluvíme u stolu česky, resp. slovensky a když se nad tím pozastavovali, že jsme v Maďarsku a ne v Rakousku, jsem jim odvětil, že jsme u c. a k. pluku, kde je tudíž služební jazyk

němčina a proto budeme všichni buďto mluvit německy a nebo tak, jak kterému zobák narostl – a byl pokoj.

Přesto musím říci, že tento kolektiv byl opravdu kamarádský, mrzelo mne sice, že někteří Slováci se mnou nemluvili, neb nechtěli mluvit slovensky, ačkoliv zase někteří židé ze Slovenska se mnou veřejně slovensky mluvili.

S velitelem jsem vycházel dobře (znal mne z haličské fronty) a často v neděli vyzval na promenádě, aby[ch] mu dělal společnost.

Seznámil jsem se tam s jednou Češkou (úřednicí u vinařské firmy) Aničkou, s kterou jsem pár měsíců chodil.

Mezitím – bylo to asi v lednu 1918 – jsem byl s nadpor[učíkem] Dr. Štefánikem odkomandován do karenten[n]ího tábora za Petržalkou, kam byli umístěni vracející se z Ruska zajatci. Zde ve volném čase jsme se procházeli na rakousko–uherské hranici a dělali plány, kam až bude sahati budoucí českoslov[enský] stát.

Tábor byl asi za 3 neděle zde zrušen a menší část byla přemístěna do zvláštní budovy kasáren na hradě, kde jsem byl jmenován velitelem. V této době vyšlo v plukovním rozkaze, že se mohou přihlásiti studenti na vysoké školy, kde mohou absolvovat jeden semestr a složit alespoň jednu zkoušku, na což jsem obdržel 3měsíční dovolenou. Třeba že jsem byl již vystudován a 2 roky bank[ovním] úředníkem, jsem si na zkoušku též zažádal a tuto studijní dovolenou od května do července obdržel.

S jakou radostí jsem z Prešpurku odjížděl domů si může představit jen ten, který pobyl tak dlouho ne frontě, kde také v této době probíhaly těžké boje (průlom u Kobaridu na sočské frontě) a tažení na Piavě a Tagliamentu.

Zapsal jsem se jako mimořádný posluchač na techniku v Praze na ekonomickou fakultu dle legitimace č. 152 z 1.V.1918 na letní semestr. Podmínka dovolené však nebyla tak těžká, takže jsem složil zkoušku z finanční vědy u prof. Kolouška na výbornou.

Vzpomínám-li dnes po 45ti letech (4.5.1963) na ty krásné 3 měsíce, které jsem ztrávil týdně po 3–4 dny v Praze u naší předobré tety a strýce Kubišových a částečně doma v kroužku mládeže (viz fotky), tak mi je teplo u srdce.

V Praze jsem navštěvoval divadla (hlavně Rokoko), kdež jsem na každý 14denní program chodil dvakrát, abych se obdivoval mladým českým literátům, komponistům a hercům. Vždyť nastupovali: Karel Hašler, Dr. Jiří Červený, Ed. Bass, Fr. Hvizďálek, Theimerová aj. V té době též (od 10–20.5.1918) byly oslavy 25letí Národního divadla, pak manifest českých spisovatelů, Slovanský kongres aj.

V kabaretě Rokoka, kde jsem – jak již zmíněno – byl stálým divákem, dělala vojenská policie šřáry a tak se stalo, že mne udala. V důsledku toho jsem byl předvolán na Posádkové velitelství na Josefském, nyní Revolučním náměstí, kamž jsem šel v žaketě. Na moji [smůlu] mne z vedlejšího pokoje spatřil podplukovník, který tam držel „Raport“. Ihned mne zavolal k sobě a po hlášení mi vynadal, jak že si troufám tam nepřijít v uniformě. V rychlosti jsem nenašel jinou výmluvu než tu, že jsem si dal žehlít kalhoty. To ho tak rozčílilo, že mi hrozil, že napíše velitelství do Prešpurku, aby mne po dovolené ihned poslali do pole. To mě však nevadilo, ježto jsem tenkrát byl již rok u náhradního praporu a s tím tudíž již počítal.

Pamatuji se, jak K. Hašler při jednom představení přišel na scénu jako by trochu opilý a říkal, při čemž si tahal za knoflíky u kabátu:

„Psal jsem, nebo nepsal jsem, ale žena mi řekla: Byl jsi asi opilý a nic nevíš.“ Za to byl pak na 14 dní zavřený, neb tím mířil na dopis, který císař Karel neb Zita psali Sixtovi Bourb[onskému] do Paříže, aby navázal styky se západními mocnostmi ohledně příměří.

(18.8.1963) Tyto však příměří neuzavřely, zato ale Hašler dostal 14 dní, aby si odpočinul.

Bohužel také tyto tři měsíce blaha uběhly (složil jsem ale přece předepsanou zkoušku z finanční vědy na velmi dobrou) a asi ke konci července 1918 jsem byl zpět u náhradního praporu v Bratislavě, kde jsem se hlásil u plukovníka Piotrovského a [byl] přidělen k 1. náhradní setnině, jejímž velitelem byl nadporučík (jméno mi vypadlo). Slovák, velice milý kamarád.

Zastihl jsem ho na nádvoří kasárny na hradě, jak má nastoupenou rotu připravenou pro odjezd do pole. K nemalému mému překvapení hlásí se ke mně z řady můj důstojnický sluha Michal, který za mé dovolené odjel domů, kde ho konečně chytili četníci a přivedli k pluku, a na to ihned zařadili do odcházejícího transportu na frontu.

Ještě dnes vidím jeho rozzářený obličej, když mne zahlédl.

Samozřejmě jsem ihned požádal velitele, aby ho vyřadil a přidělil opět mně, který mi beze všeho vyhověl.

Ovšem tato Michalova radost a i moje netrvala dlouho, neboť jsem byl krátce na to i já zařazen do tzv. pochodové setniny (Marschkompagnie).

Na 19.8.1918 byla uspořádána plukovní slavnost v Petržalce spojená se zábavou a tancem, na kterou jsem musil také jít. V paviloně, kde se tančilo, jsem pozoroval tančící, když ke mně přišel pobočník plukovníka se vzkazem, abych se k němu dostavil. Tento mě představil dvěma dámám s pokynem, abych je bavil a s nima tančil. Uposlechl jsem rozkazu. Jedna z nich odešla po večeri domů, takže mi zůstala na tanec jen jedna, což mi vyhovovalo. Odešli jsme až asi k půlnoci a doprovodil jsem moji tanečnici až před dům, kde mi děkovala. Žádal jsem ji, že mi dluží pusu na dobrou noc, načež otevřela domovní dvéře a odměnila mě na schodišti za příjemně ztrávené chvíle.

Krátce na to mi byl přidělen oddíl (asi 26i mužů a 3 důstojníků) lehkých kulometů, s kterým mám jako velitel odejeti do Albánie co pohran[iční] myslivci.

Mužstvo sestávalo ze samých rak. uh. zajatců, kteří se vrátili z ruského bojiště po uzavření míru v Brest-litovsku. Málo z nich bylo obeznámeno s kulometem a vzhledem k tomu, že považovali, že se již dosti naválčili, byli drženi internováni v kasárnách.

V den odjezdu byli přivedeni pod eskortou na dvůr kasárny ve špitálské ulici k přísaze.

Na můj povel „k modlitbě“ salutovali každý téměř jinak (měli částečně karabiny), za čež mi plukovník před obecenstvem vynadal, jaký prý to mám „Sauhaufen“ – sviňskou hromadu.

Na povel k odchodu ve čtyřstupech se postavil plukovník ke vchodu, kdež jsem měl velet oddílu, aby mu vzdal čest dle předpisu, což jsem ale neučinil – jen sám pozdravil – ze zlosti, že mne tak zhanobil bez mé viny. Za oddílem pochodovala četa s nasazenými bajonety, která nás doprovázela na nádraží a opustila teprve, až vlak se dal do pohybu.

Cesta do Albanie

Odejeli jsme 25.8.1918 v poledne přes Ráb (Győr), kamž jsme přijeli asi k 20. hodině a kde se rozdávala menáž. Netrvalo však dlouho a vidím, jak si vojáci v kuchyni vaří, a na můj dotaz, kde vzali maso, odpověděli s úsměvem, „že jej našli“.

Šel jsem si lehnout, ale asi ve 2 hod. v noci byl jsem probuzen nádražním důstojníkem ve stanici Vinkovci (v Chorvatsku) se sdělením, že vojáci ve stanici vnikli do jednoho vagónu s lihovinami a karbolovými lahvemi a vykradli jej. Nařídil jsem prohlídku všech vagonů za asistence nádražních orgánů, ale nenašlo se nic. Žádal jsem proto přednostu, aby nás co nejrychleji expedoval dále.

Příští zastávka byla ve Slavonském Brodu, kam jsme přijeli v poledne. Zde mě již očekával nádražní důstojník se sdělením, že vojáci vykradli vagon likérů a musíme transport prohlédnout.

Otevřeli jsme proto všechny vagony (40 mužů neb 6 koní) a vyzval jsem vojáky k nástupu (zde totiž končily maďarské železnice, které ručily za vykradený vagon).

Tvrdil jsem sice nádr[aznímu] důstojníku, že to nebyl asi náš oddíl, který vagon vykradl, ježto jsme měli prohlídku již ve Vinkovcích, ale důstojník energicky trval na prohlídce.

Ve vagoncích vše spalo, nebo dělalo, že spí, a na můj povel k nástupu se nikdo ani nehnul.

Věděl jsem již, že si chlapi pořádně přihnuli. Abych je dostal z vagonů ven, nezbylo mi nic jiného, než že jsem vzal kbelíky na vodu (které jsme měli na vozech pro kulometry a střelivo) a s přidělenými důstojníky jsme polévali spící vojáky, až se nám podařilo tyto dostat ven.

Obdržel jsem příkaz odpochodovat do dvora blízkých železničních kasáren na tělesnou prohlídku mužstva. Před odchodem k prohlídce jsem je však upozornil, že u koho se najde láhev likéru, že bude přísně potrestán na místě (vyvázáním).

Prohlídka dopadla poměrně dobře – našly se jen všeho 3 lahve, ježto ti, kteří měli toho více žádali, abych je pustil na záchod – kamž chodili s plným chlebníkem schovat láhve. Dva muže, totálně opilé a podezřelé z otravy, jsme zde převezli do nemocnice. Byl sepsán protokol a měl jsem naději, že budu musit platit náhradu za krádež.

Z toho mě ale hlava nebolela, neb jsem věděl, že konec války je v dohledu.

Po prohlídce jsme odpochovali přes most přes Sávu do Bosanského Brodu, kde začínaly bosanské úzkokolejné železnice.

Zde jsem se setkal s p[anem] nadp[oručíkem] Kernem – jinak nám[ěstkem] ředitele cukrovaru u nás, kterého jsem ihned žádal, aby nás nechal expedovat dále, abych neměl zase nějaký malér. Přesto několik vojáků ukradlo pár pytlů cukru.

Na cestě Bosnou a Hercegovinou mně přinesli dvě láhve koňaku z vykradeného vagonu, které jsem rád přijal.

Celkem cesta nyní uběhla bez incidentů – jen v Ilidži (před Sarajevem) utekli dva vojáci, což mne nijak nebolelo. Podívovali jsme se romantické hornaté krajině zvláště přes Ivan planinu, kde železnice vede téměř kolmo a proto má mezi kolejemi ještě jednu ozubenou kolej.

Konečně jsme k večeru 3.9.1918 dojeli do konečné stanice Zeleniky, která leží těsně u moře.

Mužstvo bylo ubytováno v barákách, stejně tak důstojníci. Byl jsem rád, když po týdenní cestě mohu spát na kavalci v místnosti, kde nás bylo 5. Ale chyba lávky. Jakmile se shaslo světlo, pozoruji, jak něco ze stropu na mne padá, na čež jsem rozsvítil baterku, a měl jsem co vidět: jak na stropě lezou ve čtyřstupech štěnice.

Sebral jsem ihned svůj spací pytel a odstěhoval se do vozu a upravil si lůžko na bedničkách s municí. Spalo se to na hodně tvrdém, ale za to bez těch zvířátek. Radost sice netrvala dlouho, neb za 2–3 dny jsem si při koupání v moři spalil záda, takže jsem zase bolestí spát nemohl.

Strava byla jak pro mužstvo, tak i pro důstojníky bídna: mužstvo denně polévku, kterou z velké části vylévali na pole. Proto kde jen mohli, tak kradli co se dalo, až po nich v noci domácí stříleli.

Já jsem si kupoval ovoce, hrozny a zelené fíky, abych zahnal hlad.

Opomenutím mi nebyl přidělen k oddílu žádný účetní poddůstojník, takže jsem musil být opatrný při výplatě mužstva i důstojníků, ježto mi nebyly známy dotyčné předpisy.

Po týdnů u Zelenice jsme marně čekali na další cestu na jih do Albánie směr Drač.

Vzhledem k tomu, že jsme do Drače měli jeti lodí, jsem se na koupališti cvičil skákat s trambolínou do moře pro případ, kdyby loď byla torpedována italskou ponorkou, jak se to právě stalo před několika dny.

Zůstali jsme v Zelenice asi 3 týdny a pak byli naloděni na velký parník, na němž bylo asi 1600 vojáků – já jsem byl určen za velitele lodi a byl přidělen kapitánu. Všichni museli svléci boty a rozvázat tkaničky u spodek pro případ, kdy [by] byla loď torpedována. Pluly ještě 2 tak velké parníky a vedle nás 3 naše torpedoborce jako záchrana. Místo v Drači jsme byli vyloďeni již v Baru – přístavním městě Černé Hory. Odtud jsme příští den pochodovali vedle jediné dráhy (Bar–Virpazar) přes kopec – kde jsme přenocovali – do Virpazaru na Skadarském jezeru. Odtud jsme lodí byli převezeni i s vozy do Skadru, kamž jsme přijeli 27.9.1918. Cestou na Virpazar jsem si odřel nohy a zůstal 2 dny v nemocnici. Zde byly vyfasovány také potahy – malé bosanské koníky – k muničním vozům.

Pokračovali jsme v pochodování po vojenské silnici směr jih na Lješ (Alesio), malé albánské městečko (já jsem vzhledem na odřenou nohu se vezl), kde jsme zůstali několik dní a čekali, až obdržíme koně nebo osly k nošení kulometů resp. střeliva, ježto cesta do Drače vedla přes močály a provoz se konal po visuté dráze (Drahtseilbahnu). Nechtěl jsem totiž s vozy se pustit dále, zvláště když cestou jsme potkávali raněné vracející se z fronty do nemocnic, kteří vyprávěli, že západní mocnosti a srbské vojsko prolomilo bulharskou frontu v Dobruži a že ustupuje se i na jihu Albánie.

Vzhledem k této situaci jsem nikterak nepospíchal s urgováním, že bez dostatku nosičů (Tragtiere [zvířat]) se nemohu vydati na cestu.

Mezitím již rak.-uh. fronta byla z jihu na pohybu na sever.

Dostal jsem rozkaz, abych se vydal s oddílem dále – asi 10 km na jih Lješ – a obsadil návrší nad mostem přes řeku Máty, [který byl] dlouhý asi 500 m [a] přes který vedla železnice (viz foto). Byl to velmi důležitý bod, ježto přes tento se konal ústup celé pobřežní fronty.

Zde jsem postavil všech 8 kulometů a cvičil mužstvo v ostré střelbě na vršky v levo od mostu k zastrašování albánců, kteří

vidouce, že se fronta hroutí, začali po ustupujícím vojsku z hřebenu hor střílet.

Na tomto místě jsme zůstali, až dokud nepřešel náš pohraniční prapor, tj. asi 3 neděle, který byl poslední zbytek zde bojující armády. Za nimi následoval již jen oddíl genistů [ženistů], který most rozstřelil.

Jaký byl poměr mezi domácím obyvatelstvem a vojáky lze pochopit z toho, že mužstvo kradlo vše na co přišlo, hlavně drůbež, kukuřici, z které si vařili polentu – ač před měsícem ji v Zelenici vylévali –, každou chvíli přicházeli ke mně domácí se stížností na krádeže mého mužstva, jednou že dokonce ukradli prase, které zapáchli a si upekli.

Sám, když jsem šel večer do menáže, měl jsem v ruce připravený revolver a s sebou ordonanci s nabitou karabinou.

Oddechli jsme si proto, když se konečně objevil náš prapor. Byl jsem ihned jmenován velitelem roty těžkých kulometů a přidělen mi kuň.

Ústup se děl v úplném pořádku bez jakéhokoliv spěchu. Měli jsme sice přestřelku na silnici, kdy na moji rotu bylo stříleno z vršků, které po obou stranách silnice byly, tak že jsem byl nucen na silnici odsedlat osly a zahájit 2 kulometry palbu.

Přestřelka netrvala dlouho a raněn nebyl nikdo.

Že nás albánci neměli rádi, nelze se divit, jak se vidí z tohoto případu.

Celý prapor odpočíval blíže jedné vesnice na poli a čekal na rozdávání obědu. Po silnici vede albánci osla s naloženým pytlím mouky. Najednou se okolo něho seskupilo několik vojáků a začnou s ním hádku. Na konec mu seberou osla i s moukou. Albánci utíkají si stěžovat vojenské policii a přijde s jedním četníkem pro osla. Tento ale zmizel, a když byla nařízena prohlídka tábora, albánci mezi osly, které patřily praporu, vlastního nenašel, neb mu vojáci upravili ocas tak jako měli ostatní a mouku si mezitím hodili na vůz nebo rozdělili, a tak albánci, který byl přítomen, přišel o vše.

Zde přišel také rozkaz zakopat přebytečnou munici, aby se zvířatům ulehčilo.

Pak následoval odchod směrem na Skadar. Při tom jsme se zdrželi několik dní nedaleko Skadru (ve vesničce Lelitě), kde jsem našel Dr. Vřečka, mého známého z Celje.

Když jsme míjeli Skadar na západní straně, z východní strany 31.10.1918 již doň pochodovala srbská armáda a z jihu byla nedaleko již italská. Tu také padl můj kamarád (viz fotku z bazaru ve Lješi) od 77. pěš[ího] pluku, se kterým jsem se seznámil na cestě na jih – pražský rodák.

V Lelitě jsme viděli mohamedánský pohřeb (viz fotku) (nepokrývají rakev poklopem, nýbrž jen prostěradlem, na které nasypávají zem).

Na cestě nás zde opět ostřelovali Albánci, podařilo se ale několika vojákům jich 5 chytit, kteří měli přijít před válečný soud.

Spoutání musili jít s námi k černohorským hranicím a měli být v Baru souzeni.

Do Baru jsme přišli 2.11.1918 a čekali jsme, co bude dále, neb se proslýchalo, že máme obsadit Lovčen a zde zadržet spojenecké armády. Mezitím ale, když jsme již 4.11.1918 byli připraveni na pochod, přišla zpráva, že bylo uzavřeno příměří a k osmé hodině ranní již 2 italské ponorky vjížděly do přístavu.

Vzhledem k této dlouho očekávané zprávě o ukončení války válečný soud nad Albánci se nekonal a pustili jsme jich – po pořádném výprasku, který jim uštedřili vojáci – domů a zajatci ještě děkovali, že vyvázli živí.

Cesta zpět podle moře nás vedla blíže k hranicím podle vily – letního sídla černohorského prince Danila – až [k] mostu přes malou řeku (viz fotku), která tvořila hranici mezi Černou Horou a Rakousko-uherskem.

A zase dál podél moře – jel jsem sice na koni, ale dlouho jsem na něm nevydržel a raději jsem šel pěšky. Cesta vedla podle znamenitého městečka Sveti Stefan se středověkými hradbami, ke kterému vede z pobřeží silnice a městečko samo je obklopeno mořem.

(Za Jugoslavie pak je to nejvyhledávanější turistické místo – každý dům je vlastně hotel, domácí se vystěhovali.)

6.11.1918 jsme konečně přišli do Budvy – nejjihnějšího místa, jak jsme se učili, rakouského mocnářství.

Zde jsme několik dní odpočívali pod stany a koupali se v moři a slunili na krásné písečné pláži.

Počasí bylo krásné a město vzdáleno od tábora asi 1 km.

Zajel jsem si tam koňmo jednoho a dne a našel tam několik kamarádů, kteří mne pozvali na sklenku vína – pravá tokajská slza. Víno prý našli ve skladišti vojenském, schované v jednom velikém sudě, který rozsekali. Vypil jsem všeho asi 2 dcl. Na prázdný žaludek a jel opět zpět k tábořišti.

Po příjezdu jsem ihned zalezl do stanu a spal jako zabitý až do večera.

Dále se šlo stále podle moře, až konečně jsme přišli do vesnice Boky kotorské, kde jsme čekali, až se nalodíme.

Počasí bylo krásné a dělal jsem výlety loďkou přes neširoké moře do Perastu, vesnice s domy pamatujícími časy Dubrovnické republiky.

Ve středu kotorského fjordu jsou 2 ostrůvky s kláštery a kostely Sv. Djordje (Jiří) a Gospa od Skarpijela (Matka boží ze Škarpielo).

Udělal jsem si i koňmo výlet do Kotoru a na cestě potkával místní měšťany, kteří sháněli vše možné, hlavně koně.

Jelikož již více dní jsme nečinně zůstali na jednom místě, ačkoliv jiné transporty se již nalodily – tak jsem se v Perastu setkal jak se strýcem Jendou, který zde byl až z Elbasanu a ndpor. Karlem Čechem z Vlkavy (který to po návratu domů ihned hlásil tatínkovi, že jsem zdravý a čekám jen na nalodění), kteří příští den již měli odejti. Vzhledem [k tomu], že mužstvo začalo být netrpělivé a požadovat odjezd, bylo dosaženo, že nám přidělili zámořský parník, kotvící za války v Pulji, plný angl[ického] uhlí, který odtamtud přijel do Tivtu (Teodo) ležícího na ústí Boky naproti Herceg Novi, pevnosti uzavírající přístup do fjordu.

Ovšem nejdříve bylo nutno vyložit uhlí, abychom se mohli nalodit, všechno mužstvo shromážděno v Tivtu a okolí musilo vykládat ve 3 směnách po téměř 3 neděle na přistavené šlepy. Rád bych měl nyní to množství uhlí, které šlo mimo šlepy do moře. Když bylo vše hotovo, rozdělen byl celý transport (po odevzdání potahů,

koní a zbraní – důstojníci směli si ponechat revolvery, z mužstva každý desátý pušku – jihoslovanské armádě) na národnostní skupiny (byl jsem pobočníkem velitele českého oddílu – majora). Na lodi pak jsem se dozvěděl, že jsem byl k 1.11.1918 povýšen na nadporučíka rak.uh. armády, která se již rozpadla. Před naloděním byla rozdělena divizní pokladna, z které jsem obdržel K 3000 a 1 zlatý Napoleondor (jako asi rak. zlatá 20tikoruna).

Na zpáteční cestě po moři, která trvala 2 dny, jsme dojížděli rozdělené konzervy, až konečně jsme přistáli koncem listopadu ve Rjece, již obsazené italskými vojsky.

Zde nás čekalo nepřijemné překvapení. Velitel města nás nenechal vylodit – ač jsme mu dokazovali, že jsme spojenci, když naši legionáři bojovali po boku ital[ských] vojáků.

Teprve 4.12.1918 konečně nás nechali vylodit – dříve muselo mužstvo ale odevzdat zbylé pušky, kdežto důstojníkům byly zbraně ponechány.

Jaký pocit jsem měl, když s námi vlak se ze stanice hnul, se dá těžko popsati. Odpoledne jsme přijeli do stanice Sv. Petr na Krasu, kterou též měli italové obsazenu a nechtěli nás dále pustiti (odepnuli lokomotivu). Opět velké rozhořčení u mužstva, což ale na štěstí netrvalo dlouho. Asi za 2 hodiny přijel od Terstu osobní vlak, do kterého nás ale velitel ital[ský] nechtěl nechat nastoupit, ale vojsko jednoduše šturmovalo vlak a jelo se.

Já jsem měl v úmyslu se zastavit u strýce Aloise v Lublani, a proto jsem se rozloučil s mým sluhou Michalem, kterému jsem dal něco peněz na cestu a spací pytel a vystoupil z vlaku se slzami v očích při loučení s mým sluhou – kamarádem, se kterým jsem prodělal těžké, ale i někdy radostné chvíle od září 1916 až do dnes.

Teta Blanka se strýcem byli velice mile překvapení, když jsem se večer objevil u dveří, a nepustili mě pryč až za týden. Příští den jsem ihned telegraficky domů oznámil kde jsem a večer jsem oslavoval návrat na zábavě mikulášské v Národním domě, kde byli také místopředseda banky pan Dr. Triler a ředitel pan Krofta.

Obstaral jsem si na čapku místo orlíka stužku v čsl. barvách a nechal vystavit od čsl. vojenského přidělence cestovní průkaz.

Za péči a milé pohostinství u tety a strýce jsem vřele poděkoval a ještě naň rád vzpomínám.

Ovšem největší radost pak ovšem byla doma u rodičů a sourozenců.

A tak skončila moje účast v I. světové válce a že jsem zůstal celý, mohu a děkuji ještě dnes Všemohoucímu Bohu.

Doslov

Doma jsem se brzy péčí zlaté máti zotavil a zajel do Prahy na přivítání prvního presidenta čsl. republiky T. G. Masaryka.

Po Novém roce jsem se jel přihlásit k 36. pěšímu pluku v Mladé Boleslavi. Brzy na to jsem obdržel od Lublaňské kreditní banky z Lublaně jmenovací dekret prokuristy nově otevřené filiálky v Mariboru k nastoupení k 1.2.1919.

Obstaral jsem si pas a zašel na jihosl[ovanské] vyslanectví – tehdy v hotelu na Poříčí – pro visum a navštívil 1. vyslance Jihoslavie v Praze Janeze Hribara, býv. Předsedu naší banky (jehož podpis mám na jmenovacím dekretu aspirantem v r. 1912).

Chystal jsem se odjeti 30.1.1919 a po příchodu domů ze zábavy na rozloučenou s místní mládeží mi otec se smutnou tváří sděluje, že mám zde telegram od pluku, ale když nechci jej rozevřít, tak že se nic nestane, že mi jej nepředal.

V duchu nadšení jsem jej rozbalil a s malým potěšením seznal, že jsem volán na cvičení.

Druhý den jsem odejel ohlásit se u pluku, že musím nastoupit místo v zahraničí a žádal o storno povolání, což mi ale tehdejší velitel kpt. Kozák odmítl, ale dal mi týden odklad, abych si nástup v bance nechal odložit.

Telegrafoval jsem strýci, co se mi stalo, a žádal, aby mne vyreklamovala banka. Po týdnu jsem se pak hlásil opět u pluku, kde se ale divili, že jsem zde – místo (jak byli přesvědčeni) že jsem odjel dolů. Říkal jsem, že když jsem téměř 4 roky mohl sloužit Františku Josefovi a Karlovi, že rád nějaký měsíc mohu sloužit republice.

Zařazen jsem byl jako pobočník praporu – celkem příjemná služba –, ale jen necelý měsíc, když v plukovním rozkaze přišlo moje propuštění na základě žádosti banky.

Zajímavé ale bylo, že se mnou bylo zároveň povoláno na cvičení více záložních důstojníků, kteří ale zůstali doma.

Můj prapor jsem ještě zastihl na nádraží ve Vlkově, když tudy 8.3.1919 odjížděl na Slovensko.

Já jsem pár dní nato též odjížděl – ale vzhledem k tomu, že byly rakouské hranice kvůli okolkování bankovek uzavřeny, rozhodl jsem [se jeti] přes Bratislavu a Maďarsko do Záhřeba a odtud do Mariboru, kde jsem si dal rezervovat pokoj.

Po příjezdu do Bratislavy jsem náhodou potkal jednoho býv[alého] čet[aře] p. Sazára(?), který mi ihned nabídl pohostinství, jež jsem velmi rád přijal.

Chtěl jsem navštívit také kasárny ve Špitálské ulici, se kterými jsem se tak ve zlosti rozloučil (viz str. 55), a hned u vchodu mě přivítal můj kamarád, Slovák praporčík ... Na dotaz, kdo je zde velitelem, mi říkal [že] p. kapitán Kniha (býv[alý] můj velitel I. doplň[ovací] setniny z r. 1916, kamž jsem byl přidělen co praporčík).

Šel jsem ho taky navštívit a jak jsem otevřel dvěře, ihned zvolal „Nazdar Jiroušku!“ (V r. 1916 se mou česky se asi styděl mluvit.)

Cestování přes Maďarsko bylo obtížné, jednak že bylo tam také kolkování peněz, jednak vlaky nejezdily denně. Tak jsem na pohraniční stanici v Styckenesi(?) musil čekat 3 dny – a to v čekárně – než byl vypraven vlak do Záhřeba, kamž jsme přijeli v 5 hod. ráno a z druhého nádraží odjížděl až pozdě odpoledne, takže jsem do Mariboru přijel až večer dne 18.9.1919 a celkem takřka bez peněz, což mi tak dalece nevadilo, ježto jsem měl ještě dosti jídla z domova.

Druhý den – svátek sv. Josefa – jsem vyhledal p. Gintze(?) s dopisem jeho bratra Zdenka, se kterým jsem sloužil u pluku v Ml. Boleslavi.

Tento mne hned seznámil s tamními krajany – byla v přilehlé vesnici pouť – a tak jsme slavili můj příchod.

Začátkem srpna 1922 jsem obdržel povolání na voj. cvičení – tentokráte ale opět do Bratislavy k pěš[ímu] pl[uku] č. 39 (býv[alý] legionářský z Itálie).

Vzal jsem s sebou také manželku Idu, která byla v jiném stavu a nechtěl jsem ji v Mariboru samotnou nechat, nezůstala však celou dobu – jen do konce srpna – a pak odjela do Čachovic.

U pluku jsem byl zařazen do kulometné roty v Kopčanech a dojížděl z bratisl[avského] bytu.

Potkal a pozdravil se též s některými býv[alými] důstojníky – Maďary, Slováky a také s majorem Knihou.

Vedl jsem koňmo kulometnou rotu na střelnici do Bystrice – několik km za Bratislavou – ježto byl velitel kpt. nemocen.

O skončení střelení druhého dne jsme se vraceli a na kraji města nás čekala a doprovázela vojenská hudba. V duchu jsem se musil smát, že jako generál na koni vjíždím za zvuků hudby do města špalírem zvědavých měšťanů, mezi nimi také moje Ida, která se nemohla smíchy udržet, když mne zahlédla.

Pak jsem se po skončení cvičení rozloučil jak s Bratislavou, tak s vojenským životem

navždy!

Skončeno 28.8.1963